

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1971 ve 1980 darbe dönemleri ve 28 Şubat 1997 süreçlerinde yargı denetimine kapalı Yüksek Askeri Şura kararları ile Silahlı Kuvvetlerden re'sen emekli edilen subay, astsubay ve askeri memurun özlük haklarını yeniden düzenleyen kanun teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur. Gereğini arz ederim. Saygılarımla.

Sadık Yıldız
İstanbul mu.

2. Seoket Köke
Adana mu.

3. Derya Gündüz
Sorum mu.

Rasim ÇAKIR
Edirne Milletvekili

4. TAYFUR SÜNER
Anı mu.

6. Taner Barış
Kırklareli mu.

5. Tacir FeriHAN
Adana mu.

7. Hüseyin PAZARCI
Balıkesir mu.

8. Hulusi GÜVEL
Adana mu.

9. İsmail Aydoğan
Balıkesir mu.

10. Atilla Zengin
Adana mu.

[illegible]

GENEL GEREKÇE

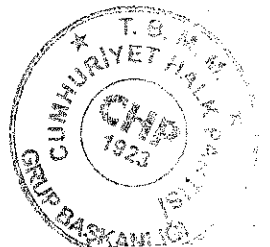
1) Olağanüstü dönemlerde hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin işletilmesindeki kesintiler, toplumun genel çıkarlarının yanı sıra bireylerin hukukunu da ihlal eden uygulamalara yol açmış, ekli 926 Sayılı TSK Personel Kanununun 50 ve 94 üncü maddesindeki suçlar veya 477 Sayılı Kanundaki disiplin suçlarından haklarında kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan, genel güvenlik, asayiş veya kamu düzeni gibi niteliği ve sınırları belli olmayan soyut ve sübjektif gerekçelerle kamu hizmetinde istihdamı sakıncalı addedilen çok sayıda kamu personeli, yasalardaki disiplin hükümleri keyfi şekilde işletilerek yoğun bir soruşturma ve cezalandırma işlemine maruz bırakılmıştır. Böyle dönemlerde ve özellikle yargı yolu kapalı olarak tesis edilen işlemler kişilerin ömür boyu hayatında süre giden hak kayıplarına yol açmıştır.

2) Geçmiş dönemlerde yaşanan mağduriyetlerin giderilmesinde doğrudan yasal düzenleme yapılmasının yanında, yargı yolu ile de hak kayıplarının telafisi yoluna gidilmiştir. Şöyle ki:

Demokratik siyasi hayatı kesintiye uğratan 27 Mayıs 1960 müdahalesinin re'sen emeklilik yoluyla mağdur ettiği personel ile ilgili olarak tasfiyeden iki ay gibi çok kısa bir süre sonra 3 Ağustos 1960 tarih ve 42 sayılı kanun ile emeklilik şartlarını düzenlemek suretiyle mağduriyetler giderilmiştir. Daha sonra da aynı kamu personelinin durumları, 11 Temmuz 1973 tarih ve 1782 sayılı kanun; 10 Kasım 1981 tarih ve 2551 sayılı kanun ve 12 Aralık 1992 tarih ve 3854 sayılı kanun ile yeniden düzenlenerek mağduriyetler doğrudan yasal düzenleme ile giderilmiştir.

Ayrıca, olağanüstü dönemlerin ardından hukuk devleti ilkelerinin kısmen işletilmesi, mağduriyetlerin yargı yoluyla kısmen telafisini de sağlamıştır. 12 Eylül 1980 döneminde 1402'likler olarak tarihe geçen ve mağdur edilen kamu görevlileri, yitirdikleri haklarını, sıkıyönetim dönemi bitiminde açtıkları davalarda büyük ölçüde geri almışlardır. Yargı yoluyla telafi edilemeyen mağduriyetler ile ilgili olarak ayrıca 26.10.1994 tarih ve 4045 sayılı yasa (03.11.1994 tarih ve 22100 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır); 23.04.1999 tarihinden önce işlenen disiplin suçlarının affına dair çıkarılan kanun ve 23.04.1999-14.02.2005 tarihleri arasında işlenen disiplin suçlarının affına dair 22.06.2006 tarih 5525 sayılı "Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun" ile kısmi olarak hak kayıplarının telafisi gerçekleştirilmiştir.

3) 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 süreçlerinde de demokratik siyasi hayat kesintiye uğramış, bu dönemlerde de en az 1960'daki kadar derin mağduriyetlere yol açmıştır. Haklarında somut bir cürüm ya da disiplin suçu isnadı ile verilmiş yargı kararı olmaksızın çok sayıda kamu personeli, üçlü kararname, Yüksek Askeri Şura kararı vs. idari işlemlerle mesleklerinden çıkarılmıştır. Bu durumdaki personel, idari işlem aleyhine yargı yolunun kapalı olması nedeniyle ikinci kez mağdur edilmiştir. Dahası, başka bir kamu görevine kabullerinin engellenmesiyle bazılarında intihara kadar varan daha büyük acılar yaşamalarına yol açmıştır. Konjonktürel şartların olgunlaşmaması neticesinde, belirttiğimiz kitlenin mağduriyeti günümüze kadar devam etmiş; bu mağduriyetleri telafi edici hiçbir yasal düzenleme yapılmamıştır.

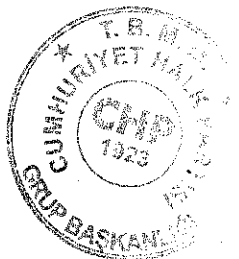

Geçmişte hakları telafi edilmeyen kamu personeli olarak; 12 Mart 1971 muhtırasından sonra 600 dolayında subay; 12 Eylül 1980 darbesinde 397 subay, 176 astsubay; 28 Şubat Müdahalesini müteakiben ise toplam 1750 civarında subay ve astsubayın re'sen emekliliği gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 477 askeri öğrenci benzer gerekçelerle okullarıyla olan ilişkisi kesilmiştir.

4) 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapan Kanun, 12.09.2010 tarihinde halkoylaması ile kabul edilmiştir. Kabul edilen kanun, 12 Eylül 1980 müdahalesine yargı bağımsızlığı sağlayan Geçici 15 inci Maddeyi yürürlükten kaldırmış, Anayasa'nın 125 ve 159 uncu maddelerini değiştirerek, her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açılmıştır. Ancak Anayasanın 125 ve 159 uncu maddelerinde ki bu değişiklik, önceki dönemde yargı yolu kapalı olarak yapılan Yüksek Askeri Şura kararları konusunda doğrudan yargı yolunu açan bir düzenleme getirmemiştir.

5) Yüksek Askeri Şura kararları konusunda AYİM'in kararları konusunda ise Danıştay'ın olumsuz içtihat oluşturma riski yüksektir. AYİM'in bir vesileyle yaptığı açıklamada, işlemlerini denetlediği idarenin bir parçası olan Genelkurmay Başkanlığının, saygınlığını hukukun üstünlüğüne bağlılığından aldığını deklare etmesi açıkça bir ihsas-ı reydir.

Sonuç olarak yukarıda izah edilen sebeplerle Anayasanın Geçici 15 inci maddesinin yargı yolunu kapatması sonucunda yapılmış olan mahkeme müracaatları AHİM'e kadar gitmiş ama olumsuz bir şekilde geri dönmüştür aynı şekilde Yüksek Askeri Şura kararlarına yargı yolu kapatılmıştır. Referandumla yapılan Anayasa değişikliği her ne kadar Anayasa Geçici 15 inci maddesini kaldırsa da Yüksek Askeri Şura kararlarına yargı yolu açılrsa da zaman aşımı ve Anayasa değişikliğinin geriye dönük işlemeyeceği gerekçesiyle Milli Savunma Bakanlığına, AHİM'e yapılan müracaatlar olumsuz bir şekilde neticelenmiştir. Dolayısıyla mağduriyetlerin giderilmesi ilgili kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasalaşmasının dışında bir yol görünmemektedir. Bu sebeple; teklifimiz madde gerekçelerinde tanımlanan mağdurların mağduriyetlerinin telafisini öngörmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

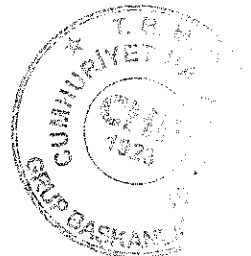
MADDE 1: a) Maddede yapılan düzenlemeyle 12.03.1971-26.01.1974 tarihleri arasında 5434 sayılı kanunun 39 uncu maddesinin (e) fıkrası uyarınca re'sen emekliliğe sevk edilmiş bulunan subay, astsubay ve askeri memurlar ile 12.09.1980 askeri darbesi ile üçlü kararname ile silahlı kuvvetlerden re'sen emekli edilmiş subay, astsubay ve askeri memurların ve ayrıca 28 Şubat 1997 süreciyle başlayan 23.09.2010 tarihine kadar olan Yüksek Askeri Şura kararlarıyla re'sen emekli edilmiş subay, astsubay ve askeri memurların Anayasa gereği yargı denetimi dışında tutulan fiiller bu kanun kapsamına alınmıştır. Maddenin (a) fıkrasında sayılan suçlardan dolayı haklarında yargılama yapılmış ve bu yargılamada mahkûmiyet hükmü verilmiş bulunan subay, astsubay ve askeri personel hakkında bu mahkûmiyet kararı nedeniyle verilmiş disiplin yolu ile ilişik kesme kararları kanun dışında tutulmuştur.

b) B fıkrasında ilgilinin işleme esas alınmış bulunan bütün kayıtların ilgilinin başvurusu şart olmaksızın hükümsüz kalacağı ve dosyasından çıkarılacağı düzenlenmiştir. Bu madde kapsamında yapılması öngörülen işlemlerin re'sen idare tarafından ve gecikilmeksizin kendiliğinden yapılması gerekmektedir. İdarenin bu işlemleri yapıp yapmamakta bir takdir yetkisi bulunmamaktadır.

MADDE 2: İlgili personelin özlük haklarının yeniden düzenlenmesi öngörülmekte ve subay olanların emekli kıdemli albay, astsubay olanların emekli kıdemli başçavuş, askeri personelin muadili statüsüne intibaklarının yapılması emsallerinin hizmet süresi ile unvan rütbe derece ve kademesi üzerinden emekli maaşı bağlanması vefat etmiş olanların kanuni mirasçılarına kazanılmış haklarının intikalinin yapılması intibakı yapılanların intibakın yapıldığı emekli maaşının 36 aylık tutarının bir defaya mahsus olmak üzere tazminat olarak ödenmesi intibakı yapılan personelin sağlık hizmetlerinden intibakının yapıldığı derece ve kademe üzerinden yararlanması öngörülmüş, aynı dönemlerde benzer gerekçelerle disiplinsizlik nedeniyle okuldan ilişik kesilen askeri öğrencileri ödemiş oldukları tazminat tutarlarının yasal faiziyle birlikte ilgiliye veya kanuni mirasçılarına ödenmesi ilişik kesme ve kararın kesinleşme tarihinde yapılan işlemlere ve kararlara karşı yargı yolu açık olan kişiler hakkında bu kanunun hükümlerinin uygulanamayacağı öngörülmüştür.

MADDE 3: Yürürlükle ilgilidir.

MADDE 4: Yürütme ile ilgilidir.

**1971 VE 1980 DARBE DÖNEMLERİ VE 28 ŞUBAT 1997 SÜREÇLERİNDE
YARGI DENETİMİNE KAPALI YÜKSEK ASKERİ ŞURA KARARLARI
İLE SİLAHLI KUVVETLERDEN RE'SEN EMEKLİ EDİLEN SUBAY,
ASTSUBAY VE ASKERİ MEMURUN ÖZLÜK HAKLARINI YENİDEN
DÜZENLEYEN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1: a) 12.03.1971 – 26.01.1974 tarihi arasında 5434 sayılı kanunun 39. maddesinin (e) fıkrası uyarınca re'sen emekliye sevk edilmiş bulunan subay, astsubay ve askeri memurların 12.09.1980 askeri darbesi ile üçlü kararname ile silahlı kuvvetlerden re'sen emekli edilmiş subay, astsubay ve askeri memurların ve ayrıca 28 Şubat 1997'den 23.09.2010 tarihine kadar olan Yüksek Askeri Şura kararlarıyla re'sen emekli edilmiş subay, astsubay ve askeri memurların arasında devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçlar veya istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından verilmiş ve kesinleşmiş mahkûmiyetlerinden dolayı re'sen emekliye sevk kararları ile meslekten çıkarılma kararları hariç olmak üzere; subay, astsubay ve askeri memurlar ile bu görevlerde bulunmuş olanlar hakkında disiplinsizlik gerekçe gösterilerek haklarında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanun hükümleri uygulanarak re'sen emekliye sevk kararları verilmiş olanlar.

b) Bu kanuna göre haklarında; disiplinsizlik gerekçe gösterilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanunu hükümleri uygulanarak re'sen emekliye sevk kararları kaldırılanlar ile disiplin cezaları affedilenlerin sicil dosyalarındaki disiplin cezalarına ve meslekten çıkarma cezalarına dair kayıtlar ilgililerin müracaatı aranmaksızın hükümsüz kalır ve dosyalarından çıkarılır. Bu kayıtlar herhangi biri işleme esas oluşturmazlar.

MADDE 2: Bu kanun kapsamına giren subay, astsubay ve askeri memurların; haklarında disiplinsizlik gerekçesiyle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanunun hükümleri uygulanarak emekliye sevk kararları verilenler ile kurumlarıyla sürekli olarak ilişik kesilmesi sonucunu doğuran disiplin cezaları ile meslekten çıkarılma cezaları verilenlerin ilişik kesme tarihinde veya daha sonra emekli aylığı bağlanıp bağlanmadığına bakılmaksızın emsallerinin statüsüne intibakları yapılır. Emsallerinin hizmet süresi ile unvan, rütbe, derece ve kademesi üzerinden emekliliğini hak etmiş sayılır.

Emeklilik yaş haddini doldurmuş bulunanlara veya vefat etmiş olanların dul ve yetimlerine bağlanacak emekli aylığı ve diğer özlük hakları yaş haddini doldurduğu veya vefat ettiği tarihteki emsalleri esas alınarak düzenlenir. Bu kanun kapsamına giren kamu personelinin emeklilik hakkını kazanmadan ve-veya yaş haddini doldurmadan vefat edenlerin dul ve yetimlerine emeklilik hakkını kazanıp kazanmadığına bakılmaksızın emeklilik aylığı bağlanır.

Aynı dönemlerde ve aynı gerekçelerle askeri okullardan ilişkisi kesilen askeri öğrencilerin ödemiş oldukları tazminat tutarları yasal faiziyle birlikte ilgiliye veya mirasçılara ödenir.

Yukarıda ki hükümler çerçevesinde intibakı yapılanlara intibakının yapıldığı emekli maaşının 36 aylık tutarı tazminat olarak bir defada defaeten ödenir.

İntibakı yapılan bu personel sağlık hizmetlerinden intibakının yapıldığı derece ve kademe üzerinden yararlanır.

İlişik kesme ve kararın kesinleşme tarihinde yapılan işlemlere ve kararlara karşı yargı yolu açık olan kişiler hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 3: Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 4: Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

ASLI GİBİDİR

Habip KOCAMAN

Habip KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Müdürü

